

Gelderland-Zuid

Aan: de raden van de deelnemende gemeenten van de GR GGD Gelderland-Zuid

ons kenmerk: GGD/DIR/19/2209/MP
uw kenmerk:
datum: 13 november 2019
onderwerp: Kaderbrief 2021

afdeling: Directie
contactpersoon: Moniek Pieters
telefoon: 088 – 144 7102
e-mail: GGDDirectie@ggdgelderlandzuid.nl

Geachte Raad,

Met deze Kaderbrief 2021 informeren wij u op hoofdlijnen over de ontwikkelingen en het beleid voor het jaar 2021 van GGD Gelderland-Zuid, en de verwachte financiële consequenties. We schetsen u achtereenvolgens de inhoudelijke ontwikkelingen, financiële uitgangspunten en risico's voor 2021. Hiermee is deze Kaderbrief een eerste stap in de voorbereiding op de Programmabegroting GGD 2021. Deze begroting wordt in het voorjaar van 2020 opgesteld en wordt u vóór 1 april 2020 aangeboden.

Het risicoprofiel van de GGD neemt toe als gevolg van onder andere de stijgende instroom van Veilig Thuis en de pensioenfondsen die onder druk staan. Ook het aanvaarden van nieuwe taken uit de Wet verplichte ggz (Wvvgz), waarvan de afspraak is om deze kostendekkend uit te voeren, brengt risico's met zich mee (zie onder). Tegelijkertijd zien we de algemene reserve (ofwel het weerstandsvermogen van de GGD) dalen. Hierdoor heeft de GGD weinig ruimte om eventuele tegenvallers op te vangen. Ook is de GGD niet meer in staat om een hogere productie Veilig Thuis voor te financieren. Het risico op tekorten neemt toe in een landschap waar veel gemeenten het financieel al zwaar hebben in het sociaal domein.

De Programmabegroting GGD 2020 beschrijft de verschillende (wettelijke) taken en activiteiten van de GGD, en vormt de inhoudelijke basis voor de Programmabegroting GGD 2021.

De meeste gemeenten hebben het momenteel financieel zwaar in het sociaal domein. Er is vanaf 2015 een aantal taken vanuit het Rijk aan de gemeenten overgedragen zonder voldoende budget. Het is hierdoor lastig voor gemeenten om goede dienstverlening aan hun inwoners te (blijven) bieden. Met deze ontwikkeling in het achterhoofd heeft het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid de GGD gevraagd om een voorstel te ontwikkelen, waarin de GGD aangeeft op welke taken of onderdelen ombuigingen kunnen plaatsvinden en/of er op bepaalde onderdelen (financiële) scenario's zijn te schetsen. Ten tijde van het opstellen van deze Kaderbrief is deze exercitie in volle gang. De planning van het Dagelijks Bestuur is om in de december-vergadering van het Algemeen Bestuur een eerste beeld te schetsen.

Inhoudelijke ontwikkelingen

In bijlage I (de GGD als publieke gezondheidsdienst in het sociaal domein) staan de belangrijkste taken van de GGD verwoord en worden de bijbehorende wetten genoemd.

GGD Gelderland-Zuid

Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Bezoekadres regio Nijmegen

Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
T 088 - 144 71 44
F 024 - 322 69 80

Bezoekadres regio Rivierland

Kersenboogerd 2
4003 BW Tiel
T 088 - 144 73 00
F 088 - 144 73 99

Onderstaand benoemen we de belangrijkste ontwikkelingen die van belang zijn voor beleid en financiën van de GGD.

Meerjarenstrategie 2020 – 2023

Een meerjarenstrategie geeft visie en inhoudelijke richting aan de organisatie. Om tot een gedragen meerjarenstrategie GGD 2020-2023 te komen, is een Bouwstenennotitie opgesteld. Deze is besproken in twee bijeenkomsten voor raadsleden (april 2019). De feedback in die bijeenkomsten en de reacties die raden hebben gestuurd, zijn meegenomen bij het opstellen van de meerjarenstrategie. Daarnaast is de Bouwstenennotitie besproken 'in verschillende tafels' met gemeenten (ambtenaren van verschillende inhoudelijke terreinen) en externe samenwerkingspartners, zoals lokale/regionale zorg-, welzijn-, onderwijs-, sport- en veiligheidspartners. Aan de hand van praatpapieren zijn negen verschillende tafels georganiseerd. De thema's waren: gezonde leefomgeving, jeugd, preventieve infrastructuur, Veilig Thuis, migranten/diversiteit, ouderen, Toegang beschermd wonen, Toezicht kinderopvang en Toezicht Wmo. De tafels zijn goed bezocht door de samenwerkingspartners en hebben waardevolle input opgeleverd.

In de zomermaanden is een concept meerjarenstrategie geschreven. Na bespreking in het Regionaal Ambtenarenoverleg (RAO), heeft het Dagelijks Bestuur 4 november jl. inhoudelijke feedback m.b.t. de concept meerjarenstrategie opgehaald bij de leden van het Algemeen Bestuur.

Uiteindelijk leidt dit tot een concept meerjarenstrategie, die medio december 2019 voor zienswijze wordt voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten, waarna het Algemeen Bestuur in april 2020 de meerjarenstrategie 2020-2023 voor GGD Gelderland-Zuid kan vaststellen.

Forensische geneeskunde.

Met de Kamerbrief van 28 september 2018 kondigen de betrokken ministers J&V, VWS en BZK hun toekomstvisie aan ten aanzien van de forensische geneeskunde, te weten de uitvoering van de lijkschouw, het forensisch medisch onderzoek, de medische arrestantenzorg en de forensisch medisch expertise bij kindermishandeling (FMEK). De ministers geven aan dat het noodzakelijk is dat de organisatie van de forensische geneeskunde en de werking van de keten van lijkschouw en gerechtelijke sectie worden verbeterd. Sinds genoemde brief is het echter onduidelijk of en zo ja op welke wijze de in de brief genoemde maatregelen in praktijk worden gebracht. Vooralsnog gaat de GGD er van uit dat brief geen financiële impact heeft voor de GGD

Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) gaat in op 1 januari 2020. Deze wet regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. Een belangrijke verandering is dat verplichte zorg straks ook buiten een GGZ-instelling opgelegd kan worden. Daar waar de BOPZ uitgaat van *gedwongen opname*, is de Wvggz een wet die uitgaat van *behandeling op maat*. Ingezet wordt om verplichte zorg en dwang zoveel mogelijk te voorkomen. Het college van B&W dient binnen een termijn van 14 dagen een verkennend onderzoek uit te voeren wanneer er een melding wordt gedaan over een persoon waar mogelijk verplichte geestelijke gezondheidszorg nodig is.

De gemeenten hebben gevraagd of de GGD één van de uitvoerende partijen in dit werkveld wil zijn. In de gezamenlijke vergadering van burgemeesters en wethouders zorg van de gemeenten (dd. 3 oktober 2019) is besloten dat GGD Gelderland-Zuid vanaf 2020 voor de gemeenten in het werkgebied (minus Maasdriel en Zaltbommel, plus Mook en Middelaar), verschillende taken op zich zal nemen. Het betreft de taakuitvoering van de zorgmachtiging (melding en verkennend onderzoek) en het horen in het kader van de crisismaatregel. Besloten is om de financiering van de GGD-taken gelijk te laten lopen met de middelen die gemeenten in dit kader van het Rijk ontvangen. Een uitzondering hierop vormen de incidentele extra bijdragen in 2019 en 2020 uit de middelen beschermd wonen van centrumgemeente Nijmegen. Voor de uitvoering van taken wordt vooralsnog uitgegaan van theoretische aannames over aantallen en ureninzet per activiteit. In de praktijk moet blijken of deze aannames bijstelling behoeven. Vandaar dat in bovengenoemde gezamenlijke vergadering van burgemeesters en wethouders is afgesproken dat periodiek gemonitord wordt en dat naar aanleiding hiervan evaluatie plaatsvindt.

Wij zullen u in het voorjaar 2020 een begrotingswijziging 2020 in het kader van de Wvggz toesturen; deze is gebaseerd op de uitgangspunten en aannames zoals besloten in de genoemde bestuursvergadering van 3 oktober jl. De GGD zal deze taak ook opnemen in de concept-programmabegroting 2021.

De bovengenoemde taken zijn nieuw voor de gemeenten en voor de GGD; er is geen praktische ervaring. De bovengenoemde taken zijn risicovol naar de toekomst en complex omdat het een nieuwe Wet is. Er worden veel aannames gedaan, bv. in het landelijk kader, maar er is geen exacte duidelijkheid over aantallen en tijdsinvestering inzake de bovengenoemde diensten, die de GGD gaat vanaf 2020 uitvoeren voor 13 gemeenten in de regio. Bovenstaande betekent dat op basis van een inschatting de begroting voor 2021 wordt opgesteld.

Uitbreiding Rijksvaccinatieprogramma

Vanaf 16 december 2019 wordt de maternale kinkhoestvaccinatie voor zwangere vrouwen opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). De Jeugdgezondheidszorg van de GGD zal deze vaccinatie uitvoeren in het Rijk van Nijmegen en in de gemeenten Neder-Betuwe en West Maas en Waal. Daarnaast heeft de Staatssecretaris van Volksgezondheid besloten om kwetsbare kinderen een vaccinatie aan te bieden tegen het rotavirus. Het gaat om kinderen die bijvoorbeeld te vroeg zijn geboren of een laag geboortegewicht hebben. Zij hebben een grotere kans dat een infectie met het rotavirus ernstig verloopt. De inschatting is dat deze vaccinatie voorjaar 2020 gaat starten. Voor de uitvoering van de bovengenoemde uitbreiding van het RVP en de monitoring daarvan wordt extra geld gestort in het gemeentefonds. De vaccinaties zelf worden bekostigd door het RIVM.

Invoering Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2021 in werking. De Omgevingswet richt zich op de inrichting van een veilige en gezonde leefomgeving. Gezondheid dient een volwaardige rol te krijgen bij de toepassing van de bevoegdheden van gemeenten op grond van de Omgevingswet. Doordat taken worden gedecentraliseerd krijgen gemeenten meer ruimte voor lokaal maatwerk. Zo is het aan gemeenten om een omgevingsvisie en -plan op te stellen. Het Dagelijks Bestuur van de GGD adviseert om daarin gezondheid expliciet mee te nemen in de lokale afwegingen.

De GGD zet in op een volwaardige samenwerking met Omgevingsdienst en Veiligheidsregio om de gemeenten integraal te adviseren over een veilige en gezonde leefomgeving. In de GGD-begroting zullen in dit kader geen additionele middelen worden opgenomen; indien gemeenten additionele inzet vragen, kan dit via subsidie als facultatieve taak.

Financiële uitgangspunten voor 2021

Loon- en prijscompensatie

De door het Algemeen Bestuur vastgestelde systematiek voor loon- en prijscompensatie heeft de voor de begroting 2021 een indexering van de gemeentelijke bijdrage van 4,56% tot gevolg. Deze bestaat uit een nacalculatie over 2019 en voorcalculatie over 2021. In bijlage I is de methodiek opgenomen. Deze is ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Nacalculatie 2019:

Datum	Salariscomponent	% effect loonsom	Cumulatief
01-01-19	pensioenpremie + 2,00%	1,11%	1,11%
01-01-19	ziektekostenvergoeding	0,20%	1,31%
01-10-19	loonstijging	3,25%	4,59%

In de begroting 2019 is een loonindexatie van 2,22% opgenomen. De nacalculatie bedraagt derhalve 2,37%.

Voorcalculatie 2021:

De voorcalculatie is als volgt opgebouwd (op basis van de publicatie CEP maart 2019):

▪ Loon	3,00% wegingsfactor 0,78 =	2,34%
▪ Materieel	1,70% wegingsfactor 0,22 =	0,37%
Subtotaal voorcalculatie 2021		2,71%

De indexen zijn met een weging van 78% loon / 22% materieel berekend tot één index voor de gemeentelijke bijdragen:

▪ Nacalculatie 2019	2,37% x 0,78 =	1,85%
▪ Voorcalculatie 2021		2,71%
Totaal begroting 2021		4,56%

Risico's voor 2021

Algemene reserve

De hoogte van de algemene reserve daalt in 2020 fors als gevolg van de hogere Cao-stijging. U bent daarover geïnformeerd via de gestuurde brief over de Managementrapportage GGD t/m juni 2019 (dd. 10 oktober 2019, kenmerk GGD/DIR/2019/2202/MP).

Conform vastgestelde methodiek (zie bijlage II) wordt de cao stijging in 2020 opgevangen uit de algemene reserve en vanaf 2021 structureel opgenomen in de inwonerbijdrage. De consequentie hiervan is een daling van de algemene reserve in 2020 met € 458.000. Het niveau van de algemene reserve daalt daarmee tot onder de € 400.000 (indien de begrotingswijziging Veilig Thuis van € 700.000 goedgekeurd wordt en excl. de stijging van de pensioenpremies, zie onder).

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt zal het aantrekken van nieuwe medewerkers in de komende jaren lastiger maken. De krapte op de arbeidsmarkt in de zorgsector is urgent en dagelijks voelbaar. Het risico bestaat dat de formatie niet op orde is en afgesproken prestaties om die reden niet kunnen worden gerealiseerd. Daarnaast nemen kosten om leemtes in de planning te ondervangen met tijdelijke inhuur van medewerkers toe en is de inspanning die geleverd wordt om verloop van medewerkers op te vangen groot.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Met alle ontwikkelingen binnen het sociaal domein die onder meer leiden tot wachtlijsten bij (jeugd)zorginstellingen merken we dat de JGZ overvraagd wordt. Vanuit haar taak vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg) probeert de JGZ 'de gaten zo goed als mogelijk dicht te lopen'. We ontkomen er echter niet langer aan om soms 'nee te zeggen' tegen onze netwerkpartners en burgers n.a.v. zorgvragen. Dit leidt tot spanning op de relatie die wij in de afgelopen jaren zorgvuldig hebben opgebouwd met onze netwerkpartners. Momenteel speelt dit sterk bij de samenwerking met het onderwijs.

Veilig Thuis

Sinds de start van Veilig Thuis (2015) is het aantal meldingen blijven stijgen en daarmee de benodigde budgetten. Ook in 2019 zien we de meldingen nog meer toenemen (58% ten opzichte van eerste halve jaar 2018). Dit als gevolg van de nieuwe meldcode en het handelingsprotocol alsmede de start van de Rijkscampagne Huiselijk Geweld en Ouderenmishandeling. Daarnaast zien we steeds meer en duidelijker de complexiteit van het gehele Veilig Thuis-proces met de samenwerkingspartners op het terrein van zorg en veiligheid, waaronder de sociale wijkteams, politie, het OM en de zorgpartijen.

Zoals gemeld in de brief over de begrotingswijziging GGD 2019 Veilig Thuis (dd. 10 oktober 2019, kenmerk GGD/DIR/2019/2203/MP) verricht het bureau Q-consult momenteel een kostprijsonderzoek bij Veilig Thuis Gelderland-Zuid. De afgelopen jaren heeft Veilig Thuis, conform wens Algemeen Bestuur, achteraf op basis van reële cijfers begrotingswijzigingen ingediend. In de brief over de Managementrapportage GGD t/m juni 2019 (dd. 10 oktober 2019, kenmerk GGD/DIR/2019/2202/MP) is u bericht dat de GGD in 2020 niet meer in staat zal zijn om een hogere productie, bv. bij Veilig Thuis, voor te financieren. Dit betekent dat op basis de werkelijke instroom van 2019 én een groei inschatting de begroting 2021 zal worden opgesteld. Voor 2020 betekent dit dat we een begrotingswijziging 2020 Veilig Thuis in het voorjaar 2020 zullen indienen.

Pensioenpremies

De pensioenpremies voor 2020 zijn nog niet bekend. Echter, gezien de negatieve ontwikkeling van de dekkingsgraad van het ABP en het vooruitzicht dat de rekenrentes laag blijven, is de verwachting dat de pensioenpremies (fors) stijgen in 2020. De daadwerkelijke premies worden eind 2019 bekend. Het afgelopen jaar is de premie met circa 2% gestegen. Dit heeft geresulteerd in een loonstijging van bijna € 300.000,-. We verwachten een soortgelijke stijging. Mocht deze stijging werkelijkheid worden dan heeft deze pas in 2022 effect op de gemeentelijke bijdrage. In 2021 zal deze gefinancierd worden uit het weerstandsvermogen.

Nieuwbouw

Ten tijde van het opstellen van deze Kaderbrief bestaat er nog geen duidelijkheid over de doorgang van het nieuwbouwproject huisvesting te GGD Nijmegen. De verwachting is dat hier in het najaar van 2019 een besluit over genomen wordt door de gemeenteraad van Nijmegen.

Naast de genoemde onzekerheid omtrent de doorgang en de daarmee samenhangende planning bestaan er risico's ten aanzien van prijzen van aannemers etc. Daarnaast is de impact van de stikstofcrises op dit moment nog niet in te schatten.

Toezicht kinderopvang

Het Algemeen Bestuur van de GGD heeft bij vaststelling van de begroting 2020 (dd. 27 juni 2019) het gevraagde tarief voor Toezicht kinderopvang niet gehonoreerd. Dit betekent dat de GGD het toezicht niet conform landelijke uitgangspunten kan organiseren.

Uw reactie/zienswijze

Zoals hierboven geschreven, wordt – met inbegrip van bovengenoemde informatie – de concept Programmabegroting GGD 2021 in het voorjaar 2020 opgesteld en vóór 1 april 2020 aan u toegestuurd.

Wij bieden u graag de gelegenheid om uw reactie/zienswijze over deze Kaderbrief 2021 vóór 15 januari 2020¹ te sturen aan het Dagelijks Bestuur, zodat deze kunnen worden betrokken bij het opstellen van de concept-programmabegroting GGD 2021.

Vertrouwende u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd,

met vriendelijke groet,
Het Dagelijks Bestuur van GGD Gelderland-Zuid,

drs. Grete Visser
Voorzitter

dr. ir. Moniek Pieters
Secretaris / Directeur Publieke Gezondheid

¹ Gezien het feit dat begin maart 2020 de conceptbegroting GGD 2021 moet worden verzonden aan het Dagelijks Bestuur, heeft de GGD de input uit de zienswijzen vóór 15 januari 2020 nodig om dit te kunnen verwerken in de begroting 2021. Reacties die voor genoemde datum binnen zijn, worden in ieder geval meegenomen; reacties die later zijn zoveel als mogelijk.

Bijlage I

De GGD als publieke gezondheidsdienst in het sociaal domein

GGD Gelderland-Zuid is de gemeentelijke gezondheidsdienst van 14 gemeenten in Gelderland-Zuid. Ook voert de GGD een aantal taken uit voor de gemeente Mook en Middelaar. De GGD is van en voor de gemeenten en *het* gezicht van de publieke gezondheid in onze regio. De GGD is regionaal georganiseerd en lokaal aanwezig en bundelt kennis en expertise. De GGD werkt van -9 maanden tot 100+ en biedt haar diensten laagdrempelig aan. De GGD werkt als verlengde arm van de gemeenten samen met burgers, welzijn-, sport- en zorgorganisaties en veiligheidspartners. De GGD voert een divers takenpakket uit op het gebied van publieke gezondheid. De taken zijn gericht op het beschermen, bewaken en bevorderen van gezondheid.

De meeste taken van de GGD zijn wettelijk geborgd. De Wet publieke gezondheid is de basis voor het bestaan van de GGD en voor een deel van de taken van de GGD. In de Wet publieke gezondheid worden benoemd:

- Epidemiologie, preventie en gezondheidsbevordering
- Jeugdgezondheidszorg, uitvoering rijksvaccinatieprogramma
- Ouderengezondheidszorg
- Infectieziektebestrijding
- Technische hygiënezorg, Medische milieukunde
- Psychosociale hulpverlening bij rampen.

Andere relevante wetten voor de taken van de GGD zijn:

- Wet kinderopvang: toezicht op de kinderopvang
- Wet op de lijkbezorging: forensische geneeskunde
- Jeugdwet: het maatwerk (aanvullende diensten) van de jeugdgezondheidszorg
- Wmo 2015: Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), toezicht Wmo, Veilig Thuis, Toegang beschermd wonen
- Wet verplichte GGD: melding en het verrichten van verkennend onderzoek in het kader van de zorgmachtiging en het horen van personen in het kader van de crisismaatregel
- Wet Veiligheidsregio's: operationele aansturing GHOR door DPG en taken infectieziektebestrijding ten aanzien van het regionale crisisplan en de bestrijding van rampen, waaronder uitbraken van groep A-infectieziekten.

Als publieke dienst werkt de GGD vanuit het algemeen belang, ten behoeve van gemeenten en haar inwoners. De GGD kan toeleiden naar zorg, maar verleent deze zelf niet. Dit geeft de GGD een 'onafhankelijke' positie in het veld. Door de breedte en samenhang van ons werkveld kan de GGD gemeenten integraal adviseren en ondersteunen.

Bijlage II:

Methodiek indexering

1. Het centraal economisch plan (CEP) gepubliceerd in maart 2019 is gebruikt als basis voor indexering. Het gaat dan om het CEP 2019 bijlage Middelen en Bestedingen 2021.
2. Uit de onder 1 genoemde bijlage wordt genomen: "beloning werknemersoverheidssector, prijsmutatie uit de kolom bestedingen " als indexering voor het loondeel.
3. Uit de onder 1 genoemde bijlage wordt het Bruto Binnenlands Product marktprijzen, prijsmutatie" als indexering voor de materiele lasten genomen.
4. Deze indexering wordt met een weging van 78% loon/22% materieel berekend tot één index voor de gemeentelijke bijdragen
5. Er wordt nagecalculeerd. Afwijkingen worden opgenomen in de eerstvolgende begrotingscyclus (t+2).

Beide indexen zijn met een weging van 78% loon/22% materieel berekend tot één index voor de gemeentelijke bijdragen.